

Podcast Bio-economie.

INLEIDING: Boeiende gesprekken over actuele thema's, relevante topics en te volgend trends. Welkom op de VLAIO-podcast waar ondernemers en hun netwerk een stem krijgen, hun plannen vorm en hun ambities een klankbord. To the point waar het kan, dieper gravend waar het moet, inspirerend, informierend, ondersteunend. Van artificial intelligence, blockchain en circulaire economie tot digitale zorg. Wij knopen het in jouw oren.

EMILY VERHELST: Welkom in onze VLAIO-podcaststudio. We gaan het vandaag hebben over bio-economie. Een term die we hier en daar al eens horen, maar waar toch nog heel wat onduidelijkheid over bestaat. Daarom heb ik Dries Maes uitgenodigd. Dries, wie ben jij en wat is bio-economie?

DRIES MAES: Ik ben Dries Maes. Ik ben beleidsmedewerker, zoals dat heet, voor de Vlaamse overheid, departement Economie, Wetenschap en Innovatie en ik volg het thema bio-economie op. Wat is bio-economie? Heel kort, is alle economische activiteit dat je kan doen met biologische producten. En dat gaat van voedsel tot biologische processen in de industrie. Dat gaat over allerlei soorten brandstoffen en nieuwe biologische materialen. Dat is gigantisch breed.

EMILY VERHELST: Als ik het goed begrepen heb dus, is bio-economie inderdaad een heel breed en transversaal begrip. Waarom is bio-economie dan zo belangrijk?

DRIES MAES: Omdat er voor Vlaanderen een heel groot potentieel in zit. Bio-economie heeft een mogelijkheid nieuwe activiteiten te ontwikkelen, nieuwe bedrijven te starten op een volledig organische basis, dus op organisch materiaal voor organische processen en daar is een enorm grote mogelijkheid van nieuwe zaken die kunnen opduiken. Er is bijvoorbeeld al de organische reststromen die we nu hebben, dus afval van groenteproductie, van levensmiddelenproductie zoals bier of melk. Die hebben heel veel ook afvalstromen. Daar kan je heel veel waardevolle producten uithalen en daardoor ook nieuwe bedrijven. Daarbij is het ook de weg om duurzame economie te protegeren. Het is per definitie een alternatief voor de fossielgebaseerde economie, dus we zitten daar met een dubbel voordeel.

EMILY VERHELST: Oké, ik hoor dus inderdaad dat er heel wat opportuniteiten weggelegd zijn in die bio-economie. Wat zijn dan de klemtonen die Vlaanderen legt in dit domein?

DRIES MAES: Bio-economie is in heel Europa een thema dat heel hoog op de agenda staat, zeker bij innovatieactoren, iedereen die met innovatie bezig is. In Europa is dat redelijk generiek, namelijk ze denken, oké, we hebben een grote landbouwsector, we hebben een regio waar er veel landbouwers zitten, die produceren van alles. Als die landbouwers nu andere teelten kunnen kweken, kun je daar ook nieuwe fabrieken op zetten en dan regionaal een volledig nieuwe economie vormgeven. Dus eigenlijk vanuit Europa wordt er altijd gedacht van, kijk, gebaseerd op de grond ter plaatse, kun je alles opkweken, van nieuwe teelten tot fabrieken inclusief. Voor Vlaanderen is dat anders. We hebben natuurlijk een sterke landbouw, maar die is niet zo groot. We hebben ook niet veel plaats hier in Vlaanderen en het is ook niet de bedoeling om de bestaande teelten, die hoognodig zijn voor de Vlaamse economie, namelijk de voedselteelt, die te vervangen. Dat kan niet. Dus er zijn twee klemtonen die Vlaanderen legt waar dat we wel supergoed in zijn. Namelijk, we zijn wereldtop in de biotechnologische innovatie, dus al de innovatie en vernieuwing die de bio-economie nodig heeft, die wordt hier in Vlaanderen onderzocht en ontwikkeld. En we werken ook heel sterk met verwerking van organische afvalstromen. Dus uit de landbouw en uit de voedselverwerkende industrie komen er veel afvalstromen. Die kunnen we een tweede leven geven, een tweede toepassing, een nieuwe waarde door nieuwe processen en ook daarop wordt ingezet. Dus dat zijn de

twee grote klemtonen die Vlaanderen uniek maken en eigenlijk is het de bedoeling vooral in te zetten op technologische ontwikkeling en dan de technologische ontwikkeling zelf te exporteren. Eerder dan de andere regio's in Europa die gewoon de producten willen exporteren.

EMILY VERHELST: Dat zijn dus de klemtonen, maar dan ook ineens de sterktes die Vlaanderen heeft. Zijn er ook nog uitdagingen waar we voor staan?

DRIES MAES: Ja, natuurlijk. Het is natuurlijk innovatie, dat wil zeggen enorm veel risico. Het is allemaal onbekend en nieuw, het kost verschrikkelijk veel geld. En omdat de bio-economie zo breed is, is er ook een cultuurprobleem. Bijvoorbeeld landbouwers hebben de gewoonte om samen te werken met voedselverwerkende bedrijven. Tussen die twee sectoren is er een entente, een gelijkaardige cultuur, er is een overeenkomst. Wat betekent een contract? Hoe wordt er samengewerkt? Hoe kun je overeenkomsten sluiten? Hoe kun je elkaar respecteren bij het opstellen van samenwerkingen? Die entente is er nog niet met de non-food sector of met de chemische sector, die bestaat nog niet. Dat zijn heel verschillende sectoren met een heel andere cultuur, daar moet er nog heel veel aan gewerkt worden om die verschillende mensen bij elkaar te krijgen. Die nieuwe samenwerkingen vragen heel veel mensenwerk nog, omdat het gaat over andere werelden die bij elkaar komen.

EMILY VERHELST: Samenwerkingen, dat brengt ons eigenlijk ook tot de waardeketenbenadering. Die is ook heel belangrijk in de bio-economie.

DRIES MAES: De ketenbenadering is vooral belangrijk omdat iedereen die bij de bio-economie betrokken is, er zich van wil verzekeren dat ze toch met een duurzaam proces bezig zijn. Dus iedereen wil weten wat er verder in de keten gebeurt met dat organisch materiaal of met dat organisch proces. Bijvoorbeeld als er afval is van wortelkweek wordt dat getransformeerd via een fermentatie tot voedseladditieven. Dat zijn dingen die allemaal mogelijk zijn, maar dat moet zowel voor de boer, voor de logistiek als voor de fermentator als voor degene die de voedseladditieven eigenlijk verwerkt allemaal duidelijk zijn waar het allemaal vandaan komt. Dus eigenlijk heel die keten moet van in het begin samenzitten om het te kunnen doen werken. Tweede punt is, in vergelijking met andere ketens zijn die bio-economische ketens heel erg lang met heel veel tussenschakels en vaak ook nog complex omdat ze zich splitsen in drie, vier verschillende paden. Elke teelt kan opgesplitst worden in verschillende elementen, schillen, wortel, bladen, gelijk wat. En die kunnen allemaal twee, drie verschillende toepassingen krijgen waardoor dat het een enorm complexe boel wordt. Dus die waardenketenbenadering is een noodzaak om voor transparantie te zorgen dan voor vertrouwen tussen al de partners.

EMILY VERHELST: Wat ik mij nog afvraag, hoe komt het dat Vlaanderen zo'n voortrekkersrol heeft in dit verhaal? Hebben wij dan zo'n rijke voorgeschiedenis?

DRIES MAES: Ja, toch wel. Vlaanderen staat al decennialang in de voorhoede wat betreft biotechnologisch onderzoek. We hebben bijvoorbeeld het VIB. We hebben ook in elke universiteit heel veel toponderzoekers in het domein en gaandeweg heeft dat zich vertaald in een innovatieketen die vanuit de universiteiten gegaan is naar bedrijven. Dus we hebben ook nu de speerpuntclusters die met innovatie bezig zijn. Bijna elke speerpuntcluster heeft bio-economische activiteiten zoals Catalisti voor de chemie, Flanders Food, de Blauwe Cluster, om er maar enkele te noemen. Die zijn actief bezig met bio-economieprojecten en er zijn ook in Vlaanderen een heel breed scala van pilootinstallaties. Dat zijn installaties die toelaten om de innovatieactoren in Vlaanderen te testen. En een breed scala is zo groot en divers dat ze van overal elders in Europa jaloers naar hier kijken. Mensen komen graag vanuit Midden-Duitsland, vanuit Hongarije naar hier op bezoek gewoon om te

kijken, hebben jullie die installatie staan? Dus qua innovatie is Vlaanderen wat dat betreft echt wel top.

EMILY VERHELST: Een mooi verhaal, maar wat brengt de toekomst? Hoe hoop jij Vlaanderen te zien in 2030?

DRIES MAES: 2030 is voor de bio-economie erg dichtbij, we kijken ook naar de decennia daarna, maar voor de bio-economie zou de toekomst er langzaam maar steeds groter moeten uitzien. De ambitie is wel dat uit de bio-economische innovaties een grote industriële sector komt die samenwerkt met een grote sterke landbouwsector. Voor Vlaanderen blijft dit een grote opportuniteit als doorvoerland waardoor er ook heel veel organische stromen die in het buitenland geen verwerking krijgen naar Vlaanderen kunnen gevoerd worden. Zodat eigenlijk ook rond de verschillende havens die allemaal een bio-economiebeleid hebben momenteel ook een nieuwe pool van activiteiten kan ontstaan, nieuwe bedrijven die zich ontwikkelen met een grote toegevoegde waarde en een grote duurzaamheid.

EMILY VERHELST: Dank je wel, Dries.

DRIES MAES: Bedankt voor de uitnodiging en graag gedaan.

EMILY VERHELST: Getriggerd door deze podcast? Ontdek meer over [bio-economie op de VLAIO-website](#). Je vindt daar een dossier vol sprekende voorbeelden en inspirerende projecten.